

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

ESTRUCTURA DEL GRUP DE DIÀLEG

Moderador:

Antonio Font

Relator:

Albert Cortina

Nucli de diàleg:

Arquitectura-urbanisme	Dani Calatayud	arquitecte
	Xavier Matilla	arquitecte
	Andreu Marfull	arquitecte
Medi ambient	Eulalia Comas	ambientòloga
Filosofia- sociopolítica	Cristian Palazzi	filòsof
	Nemo Remesa	sociòleg – polítòleg
Economia-dret	Miquel Morell	economista
	Oriol Monclus	advocat

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

Eixos temàtics principals del diàleg

- La definició del **“be comú”** o de **l'interès públic** aplicat a l'urbanisme i l'ordenació del territori, en l'actual situació d'una societat de minories, fragmentada i d'interessos contraposats.
- L'afirmació d'uns **valors i uns principis ètics** que permetin una opinió pública i una practica professional-tècnica i política a favor dels menys afavorits, en el marc d'unes ciutats i uns territoris mes eficients, mes sostenibles i mes justos socialment.
- La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la “ciutat pública” ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que te que cercar **nous principis des de una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor**.
- Les noves formes de **participació democràtica** des de baix (*bottom up*) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 1.

La definició del “bé comú” o de l'interès públic aplicat a l'urbanisme i l'ordenació del territori en l'actual situació d'una societat de minories, fragmentada i d'interessos contraposats

CONTEXTUALITZACIÓ:

- La idea d'interès públic neix del dret francès com a substitució de la noció de bé comú, que contenia a la vegada fortes connotacions morals i religioses.
- Des del començament, la idea d'interès públic apareix confrontat amb dues concepcions sobre l'interès general: una entén que l'interès general és la suma dels interessos particulars i l'altre que és la missió encomanada a l'Estat, amb les finalitats que han d'imposar-se als interessos dels individus i que representen l'expressió de la voluntat general.
- Aquesta última- l'interès més enllà de la voluntat dels particulars – és la noció que s'ha imposat.
- El concepte “interès públic” ha de ser definit pel legislador, l'administració ha d'aplicar-lo a cada cas concret i el jutge contenciós ha d'analitzar la correcta aplicació o no de la norma d'acord amb l'interès públic.
- L'interès general és un concepte molt invocat i poc definit.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 1.

La definició del “bé comú” o de l’interès públic aplicat a l’urbanisme i l’ordenació del territori en l’actual situació d’una societat de minories, fragmentada i d’interessos contraposats

CONTEXTUALITZACIÓ:

- La dificultat de concretar la noció “d’interès general” te diferents causes:
  - a) Factors interns: la multiplicació d’interessos parcials als quals els poders públics han de respondre com un agent imparcial
  - b) Factors externs: els governs actuals són independents de forma relativa i han deixat de ser plenament sobirans.
- En el moment actual, mai és clar quin és l’interès general, ja que cada ideologia poseix una idea particular al respecte.
- Els governs han de justificar que els costos d’una decisió concreta per a un sector, s’amortitzen amb el benefici comú.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 1.

La definició del “bé comú” o de l’interès públic aplicat a l’urbanisme i l’ordenació del territori en l’actual situació d’una societat de minories, fragmentada i d’interessos contraposats

CONTEXTUALITZACIÓ:

- L’interès públic ha de concebre’s actualment com un principi general, de rang constitucional, que governa l’establiment, aplicació i interpretació del dret en termes generals i concretament referit a la identificació i satisfacció de les necessitats de caràcter públic.
- La titularitat de l’interès general no correspon a l’administració sinó que resideix en la sobirania popular.
- Els objectius específics d’una determinada política destinada a fomentar aquest interès, en una societat democràtica moderna, poden ser molt nombrosos i han de ser necessàriament adaptats als diferents sistemes socials, per la qual cosa és un concepte relatiu/indeterminat en funció de la societat a la qual es faci referència.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 1.

La definició del “bé comú” o de l’interès públic aplicat a l’urbanisme i l’ordenació del territori en l’actual situació d’una societat de minories, fragmentada i d’interessos contraposats

CONTEXTUALITZACIÓ:

- Es constata que tant la Llei de sòl estatal com la Llei d’urbanisme catalana, contenen molts principis generals que responen a la noció d’interès general o públic, però a la vegada els drets i deures responen a una noció d’interès particular, sense que hi hagi mecanismes per a discernir la prevalença d’uns sobre els altres en cas de conflicte, més enllà de referències formals a contradicció entre documents.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 1.

La definició del “bé comú” o de l'interès públic aplicat a l'urbanisme i l'ordenació del territori en l'actual situació d'una societat de minories, fragmentada i d'interessos contraposats

IDEES FORÇA:

- Aplicat a l'urbanisme, el bé comú pot considerar-se com el conjunt de bens i serveis que han de contribuir a l'assoliment de les condicions que garanteixin els drets fonamentals de les persones i la seva justa distribució espacial.
- La meitat del país s'ha beneficiat de la bombolla (immobiliària) i l'altra meitat veu el binomi urbanisme/política com un dels focus origen de la seva pobresa actual.
- Podríem [els tècnics] interessar al 50% dels ciutadans amb propostes útils que redueixin les seves despeses diàries? Podríem capacitar al 50% més pobre per que dugui a terme activitats que desitgin? Aquest és el repte.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 1.

La definició del “bé comú” o de l'interès públic aplicat a l'urbanisme i l'ordenació del territori en l'actual situació d'una societat de minories, fragmentada i d'interessos contraposats

IDEES FORÇA:

- Tenim una manca de coneixement del que es considera interès públic i el màxim que podem arribar a saber es limita al compliment d'uns paràmetres urbanístics que garanteixen la no pèrdua de superfície d'una determinada clau urbanística. Però l'interès públic va més enllà.
- Des de l'aproximació que fa la disciplina econòmica a l'interès públic, en un sistema econòmic ideal s'haurien de donar dues circumstàncies fonamentals:
  - a) Eficiència: no és possible millorar la posició d'un individu sense empitjorar la d'un altre.
  - b) Equitat: no és possible redistribuir benestar individual sense que el benestar col·lectiu disminueixi.Aquests teoremes més o menys utòpics ens aclareixen uns possibles objectius finals de l'interès públic: la consecució de la màxima eficiència i de la màxima equitat en els processos de decisió de les actuacions públiques vers el territori.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 1.

La definició del “bé comú” o de l'interès públic aplicat a l'urbanisme i l'ordenació del territori en l'actual situació d'una societat de minories, fragmentada i d'interessos contraposats

PROPOSTES:

- **Aprofundir** en una definició simplificada del bé comú, fonamentada en conceptes qualitius i no quantitius.
- **Promoure** una nova consciència del bé comú qüestionant l'ordre global que l'altera i el condiona.
- **Incorporar** els principis generals que informen l'urbanisme i l'ordenació del territori com un deure de l'administració de respectar-los i aplicar-los en la seva tasca de planificació i execució urbanística, condicionant de forma limitativa, si és el cas, els drets que actualment es reconeixen als propietaris del sòl.
- **Incloure** la consideració dels bens i dels serveis ambientals i culturals dels territoris i de les ciutats en el concepte de bé comú.
- **Reforçar** el paper de l'administració pública com a subministradora del “teixit connectiu” a la societat.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 1.

La definició del “bé comú” o de l'interès públic aplicat a l'urbanisme i l'ordenació del territori en l'actual situació d'una societat de minories, fragmentada i d'interessos contraposats

SUGGERIMENTS - RECOMANACIONS:

- **Atendre** al significat dels valors que hem heretat i trobar noves formes per saber transmetre'ls.
- **Entendre** que el bé comú no és comú si no ho és de tota la humanitat.
- **Fer** que els objectius d'eficiència i equitat, vagin acompanyats de la màxima transparència , facilitant una explicació clara i sistèmica de les decisions adoptades.
- **Saber reconèixer** les necessitats bàsiques de la ciutadania que cal atendre.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 2.

L'afirmació d'uns valors i uns principis ètics que permetin una opinió pública i una pràctica professional tècnica i política a favor dels menys afavorits, en el marc d'unes ciutats i uns territoris més eficients, més sostenibles i més justos socialment

CONTEXTUALITZACIÓ:

- La preocupació per l'ètica no és només una qüestió d'actualitat degut a la corrupció política i financera, la crisi econòmica, la pèrdua de legitimitat de les institucions o la mutació dels sistemes de valors, sinó que correspon a un moviment cultural i intel·lectual de fons que presagia l'adveniment d'un nou cicle de desenvolupament de la humanitat, en el qual el factor ètic serà el generador del pensament, de l'acció i de les relacions de convivència dins i fora de les organitzacions.
- Els principis ètics per a l'acció administrativa no han de ser contemplats com a restriccions per a l'activitat pública. Han de ser interpretats com a garanties per a una millor gestió pública i com a una oportunitat perquè els ciutadans siguin més conscients que l'administració és una funció de servei i que únicament cerca la satisfacció dels interessos col·lectius.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 2.

L'afirmació d'uns valors i uns principis ètics que permetin una opinió pública i una pràctica professional tècnica i política a favor dels menys afavorits, en el marc d'unes ciutats i uns territoris més eficients, més sostenibles i més justos socialment

CONTEXTUALITZACIÓ:

- Dur a terme una pràctica professional que recuperi els valors i principis ètics que reverteixen en la construcció d'unes ciutats més sostenibles i més justes socialment significa reivindicar l'urbanisme com una funció pública al servei de les persones i no dels interessos particulars.
- Valors com la compacitat, la barreja d'usos, la densitat, la xarxa d'espais oberts, són paradigmes d'un desenvolupament urbanístic sostenible basat en les millors experiències de les ciutats i en aquest punt, sorgeix un dels conceptes clau per a fer realitat un urbanisme al servei de les persones: l'espai públic.
- L'espai públic és un dels valors que una societat més justa ha de protegir i potenciar.
- L'absència (o la privatització) de l'espai públic mostra una societat no cohesionada i moltes vegades símbol d'una societat de ghetsos o segregada en classes.
- La gent al carrer relacionant-se, aprenent a conviure genera cultura social i una societat més justa.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 2.

L'afirmació d'uns valors i uns principis ètics que permetin una opinió pública i una pràctica professional tècnica i política a favor dels menys afavorits, en el marc d'unes ciutats i uns territoris més eficients, més sostenibles i més justos socialment

IDEES FORÇA:

- El marc legal es preocupa de com canalitzar els interessos privats enlloc de garantir l'assoliment del “bé comú...” concepte que es substitueix per “interès públic...”
- L'adulació de la Llei com un valor suprem ha fet confondre el seu compliment, o sigui “la legalitat” amb la ètica. Hem generat una “ètica de regles...”
- Un conflicte i un imperatiu ètic... Un conflicte ecològic, entre l'ésser humà i la vida del planeta... [La reclamació] d'una consciència ecològica, que deixi d'entendre la naturalesa com a un valor instrumental al servei de l'home, [per estar] dotada d'un valor intrínsec...
- Una resposta: els principis essencials de l'ecologia... que mostren que la naturalesa està en interacció i canvi permanents... mentre que els actuals processos de globalització mostren la rigidesa i inadaptació de l'activitat humana amb la naturalesa i l'evolució cultural.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 2.

L'afirmació d'uns valors i uns principis ètics que permetin una opinió pública i una pràctica professional tècnica i política a favor dels menys afavorits, en el marc d'unes ciutats i uns territoris més eficients, més sostenibles i més justos socialment

IDEES FORÇA:

- La societat humana (la xarxa mundial de ciutats) té que reconèixer que el sistema suport, la terra, té una biocapacitat disponible limitada.
- L'empremta ecològica, que integra la del carboni, permet mesurar al metabolisme d'una ciutat i el seu impacte en el canvi climàtic.
- El balanç tèrmic terrestre està alterat per l'increment de la concentració de GEI d'origen antropogènic... S'admet que l'escalfament posa en perill la composició, la capacitat de recuperació i la productivitat dels ecosistemes terrestres que són la base de l'alimentació i de la societat humana.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 2.

L'afirmació d'uns valors i uns principis ètics que permetin una opinió pública i una pràctica professional tècnica i política a favor dels menys afavorits, en el marc d'unes ciutats i uns territoris més eficients, més sostenibles i més justos socialment

PROPOSTES:

- **Recuperar** un pensament utòpic, respecte a la ciutat i el territori, que permeti estructurar un discurs ètic coherent.
- **Configurar** el model de ciutat – que actualment ve prefigurats per la normativa i els instruments urbanístics- sigui el reflex de la primacia de determinats valors i principis ètics de la societat.
- **Potenciar** i protegir la noció d'espai públic per fer realitat un urbanisme al servei de les persones.
- **Vetllar** per una pràctica tècnica (i sobretot política) que incorpori la responsabilitat de cada ciutat i de cada territori més enllà dels seus límits administratius, per minimitzar-ne els efectes negatius del seu desenvolupament, calculant periòdicament la seva petjada ecològica.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 2.

L'afirmació d'uns valors i uns principis ètics que permetin una opinió pública i una pràctica professional tècnica i política a favor dels menys afavorits, en el marc d'unes ciutats i uns territoris més eficients, més sostenibles i més justos socialment

PROPOSTES:

- **Adoptar** els principis i valors que proposa l'economia del be comú, buscant al mateix temps fórmules per tal de reforçar la cohesió social i reduir les desigualtats.
- **Desenvolupar** el dret a la ciutat, seguint un esperit humanitzador de la societat, concebut com la suma de drets: a l'habitatge, a la mobilitat, a la salut, a l'educació, al mateix status jurídic, la creació d'espais que reconeguin el conflicte, un àmbit de negociació entre aquests moviments i els governs locals, per tal de formar ciutadans.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 2.

L'afirmació d'uns valors i uns principis ètics que permetin una opinió pública i una pràctica professional tècnica i política a favor dels menys afavorits, en el marc d'unes ciutats i uns territoris més eficients, més sostenibles i més justos socialment

SUGGERIMENTS - RECOMANACIONS:

- **Posar en valor** l'harmonia entre els nostres hàbitats, el medi i el seu entorn, l'ètica de la vida.
- **Refer** la cohesió social a través de la comprensió del relat evolutiu de la memòria cultural i natural.
- **Rebutjar** la idea que el que cal es simplement redactar un codi ètic o deontològic, que requereixi d'una institució per a la seva creació i control.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

CONTEXTUALITZACIÓ:

- La Constitució del 78 dibuixa un model urbanístic, d'ordenació del territori i de protecció del medi ambient sobre la base de tres principis bàsics:
  - a) El sòl com a recurs natural no és un recurs il.limitat i en qualsevol cas està sotmès a l'interès general, amb l'objectiu d'impedir l'especulació.
  - b) El mateix pot predicar-se del dret a la propietat privada, que no és un dret absolut sinó que està limitat per la funció social.
  - c) La referència a les plusvàlues està expressada en subjuntiu, és a dir, en el supòsit que l'acció urbanística les generi, aquestes aniran en benefici de la comunitat.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

CONTEXTUALITZACIÓ:

- En els darrers 35 anys, malgrat la regulació constitucional, com a mínim tres elements han desencadenat un model urbanístic diametralment oposat:
  - a) Un sistema econòmic que ha buscat l'enriquiment per damunt de tot i al marge de qualsevol repartiment just de la riquesa i de qualsevol principi ètic que reguli les relacions econòmiques i socials amb el paradigma – erroni- que el creixement il.limitat només genera efectes positius sobre el conjunt de la ciutadania
  - b) Una manca crònica de recursos econòmics dels ajuntaments
  - c) Una submissió als interessos particulars i especulatius per part de l'Administració sobretot a l'hora de definir, aplicar i controlar l'expansió urbanística d'acord amb criteris racionals d'ordenació del territori.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

CONTEXTUALITZACIÓ:

- Catalunya compta des de fa aproximadament deu anys amb les bases per a desenvolupar un nou paradigma urbanístic.
- Malgrat això, encara hi ha la visió, en alguns planejaments i en algunes reformes de la Llei d'urbanisme o legislació sectorial, que prioritzen per damunt de qualsevol altre principi el creixement urbanístic i econòmic il·limitat.
- Cal aprofundir en l'aplicació pràctica del principi teòric que estableix un desenvolupament urbanístic sostenible.
- Caldria estudiar com modular el dret de propietat privada en un sistema legal que des de fa moltes dècades garanteix el dret del propietari del sòl a edificar, només limitat per un planejament que ha resultat ser un instrument molt modificable i sotmès en moltes ocasions als interessos particulars o directament espuris.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

CONTEXTUALITZACIÓ:

- Cal posar l'accent en el sòl rural (o sòl no urbanitzable) i el paisatge com actiu immaterial de gran valor estratègic.
- Cal que la nova legislació urbanística i el planejament posi en el centre del sistema als espais oberts (o sòl no urbanitzable o, més concretament, el sòl encara no transformat urbanísticament)
- Això suposa fer efectiu el principi constitucional de considerar el sòl com un recurs natural limitat, i els principis d'ordenació territorial de creixement urbanístic basat en la compacitat urbana, la renovació i transformació dels usos existents i, sobretot per a l'habitatge, la rehabilitació.
- Tant per les activitats econòmiques com per a les infraestructures cal aplicar models de renovació de sòl i no de nova ocupació.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

CONTEXTUALITZACIÓ:

- Malauradament, a data d'avui encara se segueix apostant per generar activitat econòmica a partir de models intensius d'ús del sòl que no aporten cap valor afegit al sistema productiu i que es limiten a externalitzar els costos ambientals cap a la societat i privatitzar els beneficis.
- La legislació ja conté instruments urbanístics per a operacions de regeneració urbana, però caldria corregir i millorar-los a fi de fer possible que aquestes actuacions no es desestimïn pel fet que no comporten grans beneficis econòmics.
- La Constitució ja preveu que si es generen plusvàlues han de destinar-se a la comunitat però això no significa – com ha succeït els darrers anys- que tot el sistema de gestió urbanística es vinculi obligatòriament a la generació de plusvàlues per a justificar i desenvolupar aquests instruments.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

CONTEXTUALITZACIÓ:

- S'ha de fer efectiu el deure constitucional de respecte al medi ambient, especialment quant als costos ambientals de tota activitat humana. Actualment ja és possible estudiar i mesurar els anomenats costos externs ambientals. En aquest sentit, qualsevol operació urbanística que no integrés els costos, de manera que com a mínim el seu impacte fos zero o, a ser possible positiu, no hauria de prosperar. Així mateix, tots els plans i projectes sotmesos a avaluació ambiental haurien de considerar de manera real i efectiva l'alternativa zero.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

IDEES FORÇA

- El partenariat resulta ser un procés pervers en el que l'administració pública perd seqüencialment la seva autonomia i per tant, la seva raó de ser, la seva capacitat de decisió i abandonant de la ciutat als criteris econòmics particulars.
- D'aquesta manera desapareix un sistema de governabilitat que vetlli per la justa distribució dels recursos que genera la pròpia ciutat.
- La utilització de conceptes com el paisatge, la identitat o aspectes associats a la materialitat de la ciutat, que sovint s'han intentat explicar com "ètica disciplinar", responen més a una lògica estètica que no ètica... permeten crear raonaments (estètics) per a la justificació de qualsevol decisió ideològica.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

IDEES FORÇA

- La discussió respecte a l'ètica s'ha substituït pel compliment de la llei, i s'ha justificat mitjançant conceptes estètics.
- En la pràctica professional: Aquesta contradicció requereix un posicionament unívoc dels urbanistes i planteja la necessitat d'assumir una postura capaç de renunciar a l'acció, i per tant a l'interès professional.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

IDEES FORÇA

- Un balanç crític: la filosofia de la planificació ha variat de forma accelerada i ha tendit a convertir-se en un instrument que ha alterat enormement l'ordre natural i cultural establert.
- Cal establir un marc de responsabilitat que integri les sensibilitats política, econòmica, social i mediambiental. Els valors d'un model sostenible de creixement qualitatiu del benestar. La generació de valor requereix de l'estimulació i el reforç d'estructures d'interlocució i de generació de capital social, natural i cultural, element fonamental per a estimular una nova cultura del territori i instruments per un nou urbanisme.
- Durant dècades, els teòrics han plantejat que els increments en l'eficiència no són suficients per evitar destruir els sistemes de suport planetaris. La reducció en el creixement de la població o fins i tot el decreixement, pot ser una estratègia necessària.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

IDEES FORÇA

- El planejament urbanístic planifica i ordena el territori i fins i tot pot programar la seva sortida en el mercat. Ho hem aprofitat?
- Els objectius d'eficiència i equitat, han d'anar acompanyats de la màxima transparència , facilitant una explicació clara i sistèmica de les decisions adoptades.
- La nova manera de pensar el planejament urbanístic d'ara en el futur no pot obviar premisses bàsiques com la utilització dels recursos públics de la manera més eficient possible, garantint l'equitat social i territorial mitjançant la inversió d'aquests recursos públics i fomentar la transparència en els processos de decisió mitjançant una explicació clara i alhora rigorosa de les decisions adoptades.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

PROPOSTES

- **Trobar** un sistema de governabilitat que vetlli per la justa distribució dels recursos que genera la pròpia ciutat.
- **Estudiar** els mecanismes existents a d'altres estats europeus, atesa la seva proximitat i semblança de models econòmics i socials, en què el sòl és un recurs públic, exclòs del tràfec jurídic i no sotmès a l'especulació.
- **Posar** en el centre del sistema legislatiu urbanístic i de planejament als espais oberts (o sòl no urbanitzable , o més concretament, el sòl encara no transformat urbanísticament).
- **Adoptar** un posicionament unívoc dels urbanistes respecte a la contradicció entre el compliment de la llei, justificat mitjançant conceptes estètics, oblidant la discussió ètica i en coherència, assumir una postura capaç de renunciar a l'acció, i per tant a l'interès professional, en el seu cas.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

PROPOSTES

- **Fer** efectiu el principi constitucional de considerar el sòl com un recurs natural limitat, i els principis d'ordenació territorial de creixement urbanístic basat en la compacitat urbana, la renovació i transformació dels usos existents i, sobretot per a l'habitatge, la rehabilitació.
- **Aplicar** models de renovació de sòl i no de nova ocupació per a les activitats econòmiques i les infraestructures.
- **Corregir i millorar** els instruments urbanístics que conté la legislació urbanística vigent, per a operacions de regeneració urbana, a fi de fer possible que aquestes actuacions no es desestimïn pel fet que no comporten grans beneficis econòmics.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

PROPOSTES

- **Fer efectiu** el deure constitucional de respecte al medi ambient, especialment quant als costos ambientals de tota activitat humana. En aquest sentit, qualsevol operació urbanística que no integrés els costos, de manera que com a mínim el seu impacte fos zero o, a ser possible positiu, no hauria de prosperar. Així mateix, tots els plans i projectes sotmesos a avaluació ambiental haurien de considerar de manera real i efectiva l'alternativa zero.
- **Tenir present**, per part de l'urbanisme i l'ordenació del territori, quins components del benestar comú s'hauran de cercar fora dels límits de cada ciutat i de cada territori, i minimitzar-ne la demanda quan els efectes negatius no es puguin compensar.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

PROPOSTES

- **Activar** el concepte de desenvolupament local com a procés per obtenir benestar en un determinat territori, i reconèixer el paper central de la ciutat i l'urbanisme per aquest tipus de desenvolupament.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 3.

La recerca de nous instruments per un urbanisme i una ordenació del territori que ja no pot basar-se en la generació de plusvàlues per a la construcció de la ciutat pública ni en el paradigma hegemònic del creixement, i que té que cercar nous principis des d'una lògica del desenvolupament sostenible per generar valor

SUGGERIMENTS - RECOMANACIONS:

- **Establir** un marc de responsabilitat que integri les sensibilitats política, econòmica, social i mediambiental i trobar els instruments i estructures d'interlocució de generació de capital social i cultural.
- **Tenir en compte** que la nova manera de pensar el planejament urbanístic d'ara en el futur no pot obviar premisses bàsiques com la utilització dels recursos públics de la manera més eficient possible, garantint l'equitat social i territorial mitjançant la inversió d'aquests recursos públics i fomentar la transparència en els processos de decisió mitjançant una explicació clara i alhora rigorosa de les decisions adoptades.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 4.

Les noves formes de participació democràtica des de baix (bottom up) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials

CONTEXTUALITZACIÓ:

- La regulació dels mecanismes de participació ciutadana en l'elaboració dels instruments d'ordenació territorial i urbanística en la legislació vigent posa de manifest que el contingut material del principi general que informa la Llei d'Urbanisme limita aquesta participació a un dret d'informació, que en cap cas es tradueix en una voluntat real que la ciutadania participi activament en la definició del model urbanístic.
- Cal reconèixer l'esforç dels darrers anys de transparència amb la publicitat telemàtica dels instruments urbanístics aprovats.
- Tanmateix, aquestes garanties no poden assimilar-se a una autèntica participació democràtica en el nucli dur tant de l'elaboració dels instruments com en la seva gestió.
- Cal reflexionar sobre l'aplicació a l'urbanisme de les propostes que confronten la democràcia representativa actual enfront a la democràcia participativa, la legalitat enfront a la legitimitat, la democràcia formal enfront la democràcia material.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 4.

Les noves formes de participació democràtica des de baix (bottom up) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials

CONTEXTUALITZACIÓ:

- La discrecionalitat administrativa, com a tècnica de gestió urbanística, ha quedat desvirtuada per l'ús (i/o abús) de les administracions amb competències urbanístiques. Els excessos en aquesta pràctica han derivat en una arbitrarietat que, en molts casos, ha acabat en resolucions judicials d'anul·lació del planejament.
- Davant d'això, s'ha tendit a regular els procediments tant de planificació com de gestió urbanístics fins a límits irracionals, en els quals el compliment de la literalitat de la llei ha derivat en una praxis urbanística que desaconsella qualsevol aportació ciutadana amb la justificació "que no és legal".
- En canvi, aquesta praxis urbanística és totalment ineficaç, per aturar materialment l'aprovació i execució de flagrants il·legalitats o de fer complir les resolucions judicials que ordenen la restitució de terreny al seu estat anterior a l'aprovació del planejament.
- Davant d'aquesta problemàtica, les respostes passen per una autèntica participació democràtica des de baix.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 4.

Les noves formes de participació democràtica des de baix (bottom up) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials

CONTEXTUALITZACIÓ:

- Lregular la publicitat i la consulta dels instruments urbanístics és una exigència d'una Administració sotmesa als principis de transparència i de servei a la ciutadania. Però això no garanteix una autèntica participació o implicació ciutadana en la presa de decisions.
- Fins i tot en el supòsit d'acceptació de les esmenes presentades en un tràmit d'informació pública es reproduïx un model *top down* de participació.
- El nucli essencial de la decisió del planificador ja ha estat pres i no està sotmès a una participació pública, amb la particularitat que sempre es garanteix el dret a la iniciativa privada.
- No és la ciutadania qui decideix iniciar una ordenació i transformació del sòl per un determinat ús o la seva protecció definitiva.
- Es necessari repensar i reformular els principis de participació ciutadana garantint que el model d'ordenació del territori i urbanístic neix de la voluntat dels ciutadans de configurar models de transformació urbana que enforteixin i millorin la qualitat de vida social i ambiental dels ciutadans i que no responen a interessos particulars merament mercantils i especulatius.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 4.

Les noves formes de participació democràtica des de baix (bottom up) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials

IDEES FORÇA:

- La necessitat de definir els espais i les metodologies adequades dels processos de participació ciutadana en el projecte i gestió de la ciutat i el territori responen a dos factors fonamentals: L'obligació tècnica i política de diagnosticar adequadament la ciutat, i d'identificar quines han de ser les prioritats de les accions.
- Una diagnosi: la debilitat del debat democràtic es deu a la desarticulació ètica i cultural de la nostra activitat.

En el cas de Catalunya, amb un factor afegit: el debat obert sobre el seu futur i la seva dimensió institucional a partir del seu reconeixement com a realitat sociocultural.

-

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 4.

Les noves formes de participació democràtica des de baix (bottom up) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials

IDEES FORÇA:

- Esta bé exposar projectes en públic i debatre'ls amb els ciutadans. Però altres accions entre l'acció artística i la desobediència civil són també necessàries. El creador ha anat sempre per davant del consens i té la responsabilitat d'avançar-se per alterar la percepció de la realitat.
- La missió de la universitat pública és ser crítica amb l'administració, que per definició és l'última en canviar.
- Si no escolten ara els joves, quan ho farem?

-

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 4.

Les noves formes de participació democràtica des de baix (bottom up) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials

PROPOSTES:

- **Re-instaurar** una consciència col·lectiva en la construcció de la ciutat i el territori en la que tothom pugui trobar el seu paper de protagonista.
- **Crear** coneixement i estimular la reflexió sobre l'evolució i la involució dels preceptes ètics en matèria d'urbanisme i ordenació del territori.
- **Millorar i estimular** l'aplicació a l'urbanisme de les propostes que confronten la democràcia representativa actual enfront a la democràcia participativa, la legalitat enfront a la legitimitat, la democràcia formal enfront la democràcia material.
- **Repensar i reformular** els principis de participació ciutadana garantint que el model d'ordenació del territori i urbanístic neix de la voluntat dels ciutadans de configurar models de transformació urbana que enforteixin i millorin la qualitat de vida social i ambiental dels ciutadans i que no responen a interessos particulars merament mercantils i especulatius.

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 4.

Les noves formes de participació democràtica des de baix (bottom up) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials

PROPOSTES:

- **Ampliar** la governança que reclama millores i noves formes de fer en l'acció política, i que posa l'èmfasi en les necessitats de la societat i pretén trencar amb l'estil de control jeràrquic de l'actual sistema polític.

-

GRUP DE DIÀLEG 6. ÈTICA EN L'URBANISME I L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

EIX TEMÀTIC 4.

Les noves formes de participació democràtica des de baix (**bottom up**) en la construcció dels instruments de govern (plans, lleis, reglaments...) i en la gestió de les transformacions urbanes i territorials

SUGGERIMENTS - RECOMANACIONS:

- **Tenir en compte** que, amb la necessitat de considerar la petjada ecològica i la consideració dels béns i serveis ambientals, la participació *botton up* pot ajudar a incorporar al debat i a la presa de decisions, col·lectius com els vinculats amb la cooperació transfronterera, que poden contribuir a reorientar les noves transformacions territorials i urbanes de manera que es tingui present l'efecte – social, econòmic i ambiental- dels territoris adjacents o proveïdors de serveis.
- **Aprofundir** en la gestió estratègica del territori.

-